

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. De voluntario actuali, habituali, virtuali, morali, & præsumpto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

SECTIO I.

De voluntario actuali, habituali, virtuali, morali, & presumpto.

194. Supp. 1. Voluntarium actuale stare in affectu actuali voluntatis, sive explicito, & formali, sive interpretativo, & virtuali, sive in se, sive in causa, de quo hucusque late egimus, proindeque opus non est ad hanc voluntarii divisionem alia superaddere; satis enim sunt ad hæc voluntaria intelligenda, quæ circa illa hucusque tradidimus, tam circa ea, quæ sunt ex ignorantia.

195. Supp. 2. Voluntarium habituale stare in eo, quod volitio præcesserit, & quod per contrarium actum, quo reputatur, quasi non extitisset, retractata non fuerit. Ratio est, quia perseverantia habitualis alicujus volitionis illa est, ratione cujus jure dici potest, voluntatem nunquam contradixisse præviæ suæ amplexioni objecti, aut fugæ, tali actu, quo reputatur, quasi non extitisset: atqui, quando volitio sive fugæ, sive prosecutionis objecti præcessit, & retractata ita non est, verè dici potest voluntatem nunquam contradixisse præviæ suæ fugæ, aut præviæ suæ amplexioni objecti: si autem aliquod ex iis duobus deficiat, eo quod vel volitio nunquam extiterit, vel jam retractata fuerit, retractatione superius exposita, illud verè dici non potest; ergo hæc duo requiruntur, & sufficiunt, ut volitio aliqua physice præterita habitualiter perseveret. Quapropter in dormiente, & amente perseverat habitualiter intentione, quam ante somnum, & amentiam habuerunt, & non retractaverunt, quæ quidem licet non sufficiat ad ministrandum Sacramenta: vel ad agendum aliquid requisitum ad intrinsecum Sacramenti constitutum, sufficit ad præcipuum recipiendum: sic adultus verè baptizatur, dum habeat intentionem habitualem, quamvis non habeat actualem, aut virtualem, ut diximus in Tractatu de Sacramentis. Diximus supra retractata non fuerit tali actu, quo reputetur, quasi non extitisset; quia, si aliquid voluntarium simul sit habituale, & morale, non sufficit quivis actus retractativus.

196. Supp. 3. Voluntarium virtuale esse illud, quod actu virtualiter perseverat ratione continuationis in effectibus à prævio voluntario formali descendentibus. Ratio est, quia illud est voluntarium virtuale, quod hæc, & nunc virtutem habet ad operandum acceptum à prævio voluntario formali: sed talem virtutem habere non posset, nisi perseveraret ratione continuationis in effectibus à prævio voluntario formali descendentibus, ut constat ex n. 13. & 146. ergo &c. Videantur ibi dicta, ex quibus facile apparebit, hujus voluntarii virtualis expositio.

197. Supp. 4. Voluntarium morale, prout contradistinctum à virtuali, & purè habituali, stare in effectu prævii voluntarii formalis, qui

quidem effectus auferri non potest, donec tollatur, vel dissolvatur per relaxationem, dispensationem, aut condonationem, sive intrinsicam, sive extrinsecam, aut alio iis simili modo. Explicatur exemplis. Per peccatum acquiritur Deus jus ad puniendum peccatorem, illumque odio habendum, quo in jure inducto à peccato, quod quidem vocatur effectus peccati, perseverat moraliter peccatum præteritum, quamdiu Deus non cedit juri suo, vel jus illud non exinguitur per condonationem, aut gratiam cum illo impossibilem. Pariter vi matrimonii inducitur vinculum indissolubile, quo in vinculo perseverat contractus matrimonii, donec per mortem conjugis vinculum dissolvatur. Similiter, quando promittis rem Petro, Petrus acquirit jus, ut rem illi iradas, si non cedat juri suo, quo in jure manet moraliter promissio. Eodem modo vi legis manent subditi obligati ad illam implendam, ideoque in illa obligatione perseverat moraliter lex, donec obligatio tollatur vel per relaxationem, vel per dissolutionem, & sic de aliis similibus, ut constat in voto.

Supp. 5. Voluntarium præsumptum contraponi expresso: v. g. Petis ab Episcopo licentiam ad audientes confessiones: si Episcopus expressis verbis dicat, volo, ut audies confessiones, vel tuæ petitioni capere annuat, vel licentiâ scripto tradat, vel quovis alio signo positivo externo, expressè manifestet consensum externum, illud dicitur voluntarium expressum Episcopi. Si verò nullum adit signum externum manifestativum consensûs interni, sed solum adit præsumptio talis actualis consensûs, vel si non adit præsumptio actualis consensûs, sit præsumptio de eo, quod Episcopus haberet expressum consensum, si ea licentiâ peteretur, tunc quidem diceretur voluntarium præsumptum Episcopi: atque ex hoc duplici modo præsumendi, est quoque duplex voluntarium præsumptum.

Alterum quidem est voluntarium præsumptum absolutum, alterum verò conditionatum. Absolutum est, quando absolute præsumitur in Superiore defectò adesse actualem consensum: v. g. quando petis aliquam licentiâ à Superiore, præsumitur habere actualem consensum, & defectò illam tibi concedere eo ipso, quod potens facile negaret, ut negare debebat, si concedere nollit, non negat, sed omninò tacet. Pariter si præsentem Episcopo, qui aliunde scit te non habere facultatem ad audiendam confessionem, accedas ad eam audiendam, & ille potens te facile repellere, & non repellat, sed omninò taceat, præsumitur habere actualem consensum, ut saltem audias illam confessionem. Similiter, si in aliqua communitate Religiosi dare soleant sibi ad invicem, vel etiam externis aliqua munuscula monasterii, quam consuetudinem scit Prælati, & potens eam repellere, non repellit, censetur actu tacite consentire.

200. Ratio autem, quare hoc voluntarium absolute præsumptum, prudenter inferat actualem superioris consensum, proindeque in iis, & similibus casibus locum habeat illa regula: *Qui tacet, consentire videtur*, ideo est, quia, ut habet alia regula: *Nemo præsumitur malus, nisi probetur*: atqui Superior, vel Episcopus, vel Praelatus, in casibus supra allatis, aliisque similibus, in quibus tacet, essent mali, si actu non consentiret, quandoquidem si non haberent actualem consensum, vi cuius licita fieret actio inferioris, peccarent tacendo, & non repellendo, cum teheantur repellere, si consentire nolint: ergo ex eo, quod non sint præsumendi mali, nisi probetur, præsumendum est habere actualem voluntatem, qua facultatem illam concedunt.

201. Voluntarium præsumptum *conditionatum*, tunc intervenit, quando non præsumitur actualis consensus absolute, sed præsumitur consensus conditionatus, nimirum, quod Legislatores habuissent hunc actualem consensum pro hoc casu, si has præsentis circumstantias prævidisset: vel quod Superior nunc concederet licentiam, si in istis circumstantiis peteretur: sic dicimus, Legislatorem non potuisse, vel saltem noluisse ad aliquem actum obligare propter circumstantias occurrentes, etiamsi alias talis actus sub generalibus verbis legis sit comprehensus, ideoque talis actus factus contra generalem legis tenorem, dicitur interpretative voluntarius Legislatores, quia per epichiam præsumitur, quod non comprehendisset illud sub lege, si has præsentis circumstantias prævidisset. Pariter inquit de Lugo, si religioso visitante magnum quemdam Principem, Princeps ab illo petat librum, vel reliquarium, quod secum habet, traditio illa dicitur interpretative voluntaria Superiori; quia si Superior has circumstantias prævidisset actualem consensum præbuisset ad traditionem.

202. Cæterum, ut optime notat Arriaga disp. 8. de Voluntario sect. 4. & prænotaverat prius Ex. Doct. disp. 1. sect. 4. Tale voluntarium præsumptum conditionatum, non est absolute voluntarium Legislatores, aut Superiori; potest enim occurrere ille casus, vel quando Superior dormit, vel quando Legislatores mortuus est; cumque nulum habeant tunc actualem consensum neque directum, neque indirectum, neque in se, neque in alio, quo velint actionem inferioris, vel subditi dici exinde non potest, quod talis actio absolute sit voluntaria Superiori, aut Legislatores. Quapropter dici duntaxat potest negative voluntaria, talis nimirum, quæ prudenter non posset esse positive involuntaria, si Legislatores, aut Superior eas circumstantias actu præviderent. Unde totum id, quod requiritur, ut prudenter dubitari non possit, quod hic, & nunc Superior, aut Legislatores quoad substantiam rei non essent rationabiliter inviti, si scirent me operari absque expressa licentia, totum hoc requiritur, ut ego ex hoc voluntario conditionate præsumpto possim licite exercere illas actiones, quæ; ut

licite exerceri possint, solum requirunt, quod Superior, aut Legislatores non sint rationabiliter inviti. Vide à n. 206.

Exinde illæ actiones, quæ solum sunt malæ, quia prohibita, fieri possunt ex voluntario præsumpto in illis circumstantiis, in quibus prohiberi non possent absque peccato, non solum, quia prohibitio in illis circumstantiis nulla esset, sed etiam, quia nemo præsumendus est malus, nisi probetur: illæ autem actiones, quæ, ut licite, & valide fiant, requirunt actualem, & absolute consensum, non possunt licite, & valide fieri ex solo voluntario præsumpto. Ideoque voluntarium præsumptum non sufficit ad valorem contractus; cum iste requirit consensum actualem internum externis signis manifestatum. Quapropter si quis nullatenus interne, sed sicut solum externis signis in matrimonium consentiret, matrimonium nullum esset, quantumvis, qui sic consentiret, obligaretur ad contrahendum, sive ad eliciendum verum consensum à potestate ecclesiastica; sicut in contractibus civilibus obligaretur à potestate seculari, qui sicut contraheret, cum contractus verus præsumeretur, donec probaretur fictio.

Illæ autem actiones, quæ non solum sunt licitæ, & invalidæ, quia fiunt invito Domino, sed quia fiunt absque facultate, quæ pollicere debebat à Superiore dimanare, quales sunt actiones jurisdictionis, aliæque similes, fieri nequam possunt licite, & valide ex solo voluntario præsumpto conditionato; quandoquidem ex illo nulla dimanat re ipsa à Superiore facultas. Fieri tamen aliquando posse valide, & licite ex voluntario præsumpto absolute, docent aliqui; quia vel in eo casu descendit à Superiore absolute consensus, vel in defectu illius contulit Ecclesia pro iis casibus jurisdictionem, ut alii contendunt. Videatur Arriaga disp. 8. de Voluntario sect. 4. & Castrop. de Sacramento Pœnitentiæ tract. 23. disp. unica. pag. 14. Exinde oritur gravis difficultas ad statum religiosum præcipue spectans, an scilicet possit religiosus expendere aliqua accepta ab amico, quin peccet contra votum paupertatis, si ea accipiat, & expendat ex voluntate Superioris conditionate præsumpta; quatenus si ea licentia tunc peteretur, concederetur à Superiore? Pro cuius resolutione fit

SECTIO II.

*Quando liceat Religioso operari absque
Lesione paupertatis ex voluntario
præsumpto.*

Ratio dubitandi est, quia, ut optime ait Castrop. de Lugo disp. 3. de Iustitia, & Jure sect. 7. à num. 127. Votum paupertatis, ut ipso pauperatis nomine satis indicatur, ad hoc tendit, ut religiosus pauper reddatur; arque adeo sicut pauper, qui nihil proprium habet, non potest uti rebus nisi ex voluntate Domini; ita religiosus, qui nihil habet, nec habere potest, non potest uti iis bonis uti, nisi ut pauper, hoc est ex vo-